

SZERKEZTŐI IRODA

Belmagyar-utca 27-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egész évre 16 frt. vagy 32 korona. Negyed évre 4 frt. vagy 8 korona. Félévre 8 frt. „ 16 korona. 1 hóra 1 frt 50 kr. vagy 3 korona.

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belkőzép-utca 33. szám.

HIRDETÉSI DIJAK:

Egy ccentimetryni tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reklam sora: 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyilvántartási díjak:

garmand sora után 20 kr. fizetendő.

Katholikus társadalom.

A liberális kormány és pártja megteremtette Magyarországon a felekezetiességet. Nem mondjuk, hogy szándékosan tette; nem mondjuk, hogy ne bánná, a mit tön; de hogy a felekezetiesség meg van, hogy a kormány s a szabadelvű párt annak élet-rehívásáért első sorban felelős: az vitathatatlan. Az elkeresztelési rendelet kiadása után a felekezeti Magyarországon idegesen mozogni kezdtek a akadt érdekek, a mely ezt a mozgalmat hálójába kerítse s a maga céljaira kizsákmányolja. Az tagadhatatlan, hogy a lelkiismeret aggodalma, mely minden felekezet körében jelentkezik, nem a vallásos érzületből hajtott ki. Megvallhatjuk egész nyíltan, hogy a mi ivadéknak sokkal közönyösebb a vallásos lelkiismeret s annak konkrét kifejezője — az egyház iránt, semhogy annak érdekeit más kevésbé ideális, de talán hasznosabb érdekeknek alá ne rendelné. Nincs arra egyetlen dokumentum sem, hogy a megháborodott vallásos érzés a lélek veszendő üdvéért, az egyház hitelveinek csorbíthatatlan integritásáért akarna sorompóba szállani.

De bárhogyan indult csirába s zomódott meg a felekezetek között a villongás, az a sajnos tény, hogy a harc az egész vonalon kitört, immár nem tagadható. Kezddőtt surlódásokkal az elkeresztelések tárgyában. A kormány rendeletét a pástorkodó papság, mint lelkiismeretbe ütköző intézkedést, nem hajotta végre. Ne állítsa azt senki, hogy ez az ellenszégülés önként támadt, hogy a vonakodó lelkipástorkor, midőn a kormány rendelte ellen demonstráltak, csupán a saját megriadt lelkiismeretük sugallatára hallgattak. Ha nincs résen álló érdek, a mely ezt a talán inopportuusz intézkedést a maga céljaira ügyesen felhasználja, hát nincsenek mártír lelkipástorkor, a kik önként megbriságoltassák, szabadakaratból fogházra ítéltessék magukat, az egyébként ártatlan elkeresztelési rendelet végre nem hajtásáért.

Ugyanaz az érdek, ugyanaz a szellem, a mely az elkeresztelési rendelet lelkiismeretbeli okokból végre nem hajthatása czimén, az állam ellenfelegyverbe állította a lelkeskedő papságot, eszelte ki a legújabb jelszavát: a katholicus társadalmat. Tudjuk jól, hogy ezt a csatakiáltást egy főpapokból és mánásokból, ad hoc összeült tanácskozás rattantotta ki. A ki Magyarországon nagy papságot és mánásait nem ismeri, a ki a távo ből olvassa azt a programot, amit az egyház érdekében magukénak vallanak, könnyen hihetné, hogy nálunk egy darab még főnnál a középkorban is r. k. hitben fanatikus, élvezetekben abstinent világban. Pedig mi sem jártavolabb a valóságtól, mint az effajta hiedelem! Vallásos életünk szegényebb, közömbösségünk akármely religió iránt leplezetlenebb, mint Európa akármely nálunk műveltebb és raffináltabb társadalmának.

Egyébként a figyelmes szemlélő előtt nem titok, hogy a katholicus társadalompropagáló hová tendál. Az a kör, a honnan ez az erjesztő kovász a tömegbe dobott, megvilágítja a czélokat is. A nagy papság mindenütt a világon ultramontan, nagyon is ritka kivételekkel s hagyományainál, a szokásoknál fogva mindenütt természetesen szövetségesekre talál a praeregativák világának utolsó mohikánjaiban: a mánásokban. A midőn ez a két társadalmi hatalom felegyverbe állott vállatve, még alig volt rá eset, hogy ez modern eszmékért, liberalis intézményekért történjék.

Nálunk történnek ez a csoda és épen manapság?

Szó sincs róla. Katholikus társadalomra nincs szüksége a katholicus

egyház híveinek, nincs szüksége az államnak. A társadalmi és állami földadatok ma már nem olyanok, hogy azt az egyház a maga eszközeivel megoldhatná még abban az esetben is, ha őszintén, meggyőződésből vállalkoznék ilyes földadatok megoldására. Aztán az egyházi, vagy mondjuk vallásos és lelkiismeretbeli érdek, akárhogy akarnók is magunkat tettetni, többé nem olyan fontos, nem olyan általános, nem olyan szükséges, hogy absorbeálni bírja az egész embert, a maga összes testi és szellemi szükségével.

Mikor az ember annyira nem felekezeties lény, a mennyire nem az a mi társadalmunk, a mi generációnk, mit akarnak akkor a katholicus, vagy akármely más felekezetről elkeresztelt társadalom erőszakolásával?

(b.)

Politikai hírek.

A hercegprímás a miniszterelnöknél. Vas zary Kolos hercegprímás meglátogatta Wekerle Sándor miniszterelnököt s az alkalommal átadta a miniszterelnöknek a püspöki konferencia memorandumát, melyben a magyar katholicus püspökök az egyházpolitikai kérdésekben a kormányval szemben körvonszózzák és megokolják álláspontjukat. A hercegprímás átnyújtotta egyuttal a miniszterelnöknek a püspököknek 6 Felséghez intézett feliratát, ama kéressel, hogy azt a trón számoláshoz juttassa.

A kodifikátorok díjazása. A képviselőház egyik ülésén szóba jött az a 15,000 frt, melyet a belügyminiszter kodifikátorok költségének szánt. Mint értesültünk, a kodifikátorok egyenként havi 500 forintot kapnak, a mi 6000 frt évi fizetésnek felel meg.

Kifogásolt mandátum. A képviselőház állandó igazolt bizottsága Vadnay Károlyelnöklete alatt tartott ülésében tárgyalás alá vette Lánzy Leo Trenósnemgye csaczi választókerületében megválasztott képviselő megbeszélését. A választási jegyzőkönyv megvizsgálása közben konstataha a bizottság, hogy a választási elnök az 1874: XXXIII. törvénynek 83-ik §-a ellenére, mely azt rendel, hogy „minután minden község megállapított sorrend szerint szavazott és szavaztak, vagy szavazásra felhívtak azon községek is, melyek a megállapított sorrendben nem jelentek meg, legalább egy órai a két óráig nem terjedhet határidőt tűz ki” — csak fél órai határidőt tűzött ki. Ennek alapján a bizottság a házszabályok 12. §-ának b) pontja értelmében kiállításra nézve kifogás alá esőnek jelentette ki a megbízólevelet s erre vonatkozó jelentésének a ház elnöki terjesztésével Ragályi Lajos bizottsági jegyzőt bízta meg.

A t. Ház.

Budapest, márc. 9.

A képviselőház mai üléséről táviratilag megemlékeztünk mindarról, a mi az ülésen jelentősebb mozzanatt. Most érdekességénél fogva küldöm az alábbi részleteket Asbóth János beszédéből.

Asbóth János előrebocsátotta, hogy neki is meggyőződése az, hogy Magyarországon se Bécsből, se Rómából kormányozni nem lehet, de a kormány egyházpolitikai programját még sem helyeselheti, mert azok nem gyökeresnek a nép tudatában. Elismerte, hogy a főrendiháznak nincs joga szembe szállani a nemzeti közérzettel, de jól teszi, ha vétőjait gyakorolja, mikor a többség olyat óvja, a mi a nemzetnek nem közérzete. Nagyon szereti, ha tiltakoznak Róma beavatkozása ellen, de emlékszik arra, hogy Tisza Kálmán a római papától kérte kormányának támogatását, s hogy Tisza Kálmán, midőn minden, a polgári házasságra vonatkozó javaslatot ellenezett, a választásoknál a római pápa segítségével többséget szerzett magának. S most nagy hazánkba, Tisza Kálmán egyszerre a polgári házasságot akarja. A derűtséget, mely e kijelentéseket követte, még nagyobb derűtséggé váltotta fel akkor, mikor Asbóth ilyenformán szólott:

A kultuszminiszter és a kormány azt mondják, hogy ők mindig a polgári házasság mellett voltak. Én szeretem respektálni a parlamenti illetet, a mi végre is nem sok, ha a miniszterek azt mondják, hogy mindig mellette voltak, akkor én elhiszem. De

akkor valóban gratulálok nekik az eminens diplomáciai ügyességhez, melylyel ezt mind- eddig eltitkolták.

Asbóth ezután azt a különös udvariasságot jelezte, mellyel gróf Csáky Albin a leplezett püspökök és érsek neveit elhallgatja. A nemzeti miniszter elfelejtette, hogy midőn a neveket udvariassan elhallgatja, akkor az összes püspököket és érseket gyanúsítja. De azért, mert egyes püspökök és érsek úgy vélekedtek, a mint leveleikből kitűnik, ez mit sem bizonyít, mert az egyház az egyes püspököknek infallibilitást nem biztosít. A ház egy részére nagy hatást tett Asbóthnak az az érvelése, hogy vagy találkoztunk a miniszter dogmatikus kifogásokkal s ezért vonta vissza februári rendeletét (és ekkor ne hivatkozzék arra, hogy dogmatikus ellenvetés sem volt), vagy pedig nem találkoztunk ilyen ellenvetésekkel s akkor mivel okolja meg a rendelet visszavonását? Ha a miniszter elmulasztotta annak idején a püspökök véleményét kikérni, ha azt látszott mondanai, hogy ő elég államférfi ahhoz, hogy a maga esze után — s elég férfi ahhoz, hogy a maga felelőssége után induljon a vihar elé, akkor a vihar érkezésekor nem illik bizalmas levelek előrinczizálásával magát mentgetni...

Egy hang jobbfelől: Renegát!

Asbóth János: Ha az renegát, a ki meggyőződését követve elhagyja a pártot, mely meg akarja tőle vonni a szabadszólás jogát, akkor renegát vagyok. S ha a szabadelvű pártnak nincs erősebb argumentuma, mint az én renegátaságom, akkor nagyon győngy-lábon állhat.

Azt kell binni, hogy a király informálására felhívott kitűnő férfiak találmánya az, hogy Magyarország közvéleménye ellenállhatatlanul követeli a kötelező polgári házasságot. Asbóth hivatkozott arra, — hogy báró Sennyey Pál, midőn Tisza első lemondása alkalmával a korona elé hivatott, alkotmányos kötelességének tartotta a parlamenttel közölni, hogy miként informálta a királyt. Most a király informálói nem tették meg ezt s így nem lehet tudni, mit mondtak a koronának.

Meszlényi Lajos: Szegény Hentzi, ha tudta volna, hogy ő csinálja meg a polgári házasságot Magyarországon! (Zajos derűtségek.)

Asbóth ezután rámutatott, hogy azt a tiszán félrevezetése a közönségnek, az az állítják, hogy a legtöbb civilizált államban már be van hozva a kötelező polgári házasság. Az államok hosszú sorában alig van egy feltevezet olyan ország, hol a kötelező polgári házasság be volna hozva. Kifejtette, hogy most az egész egyházpolitikai mozgalmat egy harmas szövetség: Szilágyi, Tisza és Eötvös vezetik karontfogva, s akarat, nem akarat, egy felekezeti szempontból vezetik. E három kitűnő férfi éppen úgy tudna a mozgalmal ellen argumentálni, mint most mellette. Ha ez a három férfi le fog mondani egyoldalú felekezeti felfogásáról, akkor ő fehéringben, mezitláb elmegy a szabadelvű pártba vezetni. A kormány az egyházpolitikai programmal éppen úgy fog járni, mint a közigazgatási reformmal s éppen azért kérte a szabadelvű pártban azokat, kiknek a változó kormányok fölött változatlan befolyásuk van, hogy ne vezessék a pártot továbbra is úgy, mint a közigazgatási vitánál, mikor belátva, hogy a fal nem dől le rohamukra, így szólottak:

— Ne macakodjunk, ha ez a fal nem akar ledőlni. Hisz van még más fal is, menjünk annak neki. (Nagy derűtségek.)

Egyik reform-váltót a másikat követi. Az egyik reform-váltót egy másik reform-váltóval váltják be, ezt pedig egy harmadikkal, a nélkül, hogy valaha fizetnének.

Egy hang jobbfelől: Eddig jól érezte magát e pártban.

Asbóth János: Igenis jól éreztem magam a pártban, míg nyíltan megmondhattam, ha felfogásom nem egyezett a kormányval, de mikor megértették vélem, hogy ellenkező felfogással abban a pártban meg lehet maradni, de a házbán nyíltan fellépni nem szabad: akkor már nem érztem jól magam. (Nagy tetszés az ellenzéken.)

Zajos derűtségek közben fejtette ki ezután, hogy mint a Walkűrök isteni jelenetében, egy láthatatlan kéz a közigazgatási vita alkalmával döfött intézett, mely gróf Apponyi Albertnek volt szánva, s melytől gr. Szapáry Gyula vészett el.

Akkor a közigazgatás reformja képezte a kormány programját, mint most az egyházpolitikai reform. S mi lett a közigazgatási reformból? Köföz. Mi lesz az egyházpolitikai reformból? Ugyanaz.

Ugy találja, hogy a kormány most épen úgy tesz, mint III. Napoleon kormánya, mely csüggedésében és erőtlenségében tudatában azt vélte, hogy csak valami nagy akcióval mentheti meg magát és belefogott a nagy akcióba, melyből verességről- verességre Szedánig kellett visszavonulnia. A kormány ilyen desperát helyzetében fogott az egyházpolitikai reformokhoz. Ánde desperáció és erőtlenség nem nagy reformok szülője, hanem katasztrófák előidézője. Ő tiszteli Tisza Kálmánt, Ti-

sza Lászlót, Tisza Lajost, Tisza Istvánt és mindazokat, kik még jönni fognak; legyen övék az ország utódáról-utódra, de ne akarják a hatalmat vallásháboru útján elérni. Végül Asbóth kijelentette, hogy csatlakozik gróf Károlyi Sándor álláspontjához.

Ehhez képest a következő határozati javaslatot terjesztette be:

„Tekintve, hogy a kormány vallás-politikai programja által felkeltett országos izgatottságot bosszasan állandósítani nem szabad; utasítatik a kormány, hogy valláspolitikai programjára vonatkozó összes javaslatait még a folyó évi nyári ülés-szak alatt hozza parlamenti döntésre. Ha pedig ezen jogos követelménynek megfelelő előkészület hiánya folytán eleget tenni képtelen, akkor a valláspolitikai programját vonja vissza.”

A taps és éljenzés közben felkelt gróf Csáky Albin, hogy a teljes két óráig tartó beszédre röviden válaszoljon. Asbóth — így szól a miniszter — az első e házbán, ki őt személyes kérdésben való felszólalásra kényszeríti s ezért másfél percze kéri a ház türelmét.

Ugron Gábor: Mi hallgatjuk, csak azok a lelkes férfiak hallgassak oda át.

Gróf Csáky Albin ezután kijelentette, hogy ő mindig a kötelező polgári házasság mellett volt, — hogy a püspökökről és érsekekről csak tényeket mondott el, ez pedig nem gyanúsítás, — végül, hogy nem tartja illetékesnek Asbóthot arra, hogy neki lezárjon adon abból, mi illik és mi nem. Kijelentette a miniszter a háznak, hogy az agitációk vezéreinek loyálisan előre megmondotta, hogy ezeket a hivatalos leveleket is be fogja mutatni, mert ez kötelességére is vált.

A Panama-pör tárgyalása.

Páris, márc. 8.

Délután 11 órakor az igazságügyi palota környékén meg semmi különösebb mozgalmat sem volt észlelhető; a palota belsejében sem volt semmi különös. Csak a tárgyaló terembe vezető ajtóknál csoportosultak ügyvédek, egy mellékfolyosón pedig hírlapírók és illusztráltak rajzoló. Negyed tizenkettőkor a tanuk természeténél fogva a tárgyalás gyűlt össze ex-miniszterekből, szenátorokból a képviselőkkel. Egy idősebb hölgy Madame Cottuvel csereg, Mayer Arthur (a „Figaro” munkatársa) pedig Mackan bárral, a konzervatívok vezérével társalog. A nagy előcsarnokban Floquet-t egész udvar veszi körül, egy másik csoportban pedig Clémenceau csillogtatja élezeit. Antonin Proust, az elegáns ex-miniszter belép, utána Edudé de la Fanchonerie, a ki nagyon meg van törve. A terem a tárgyalás megnyitására egészen megtelt. Az érdekelt magánfelek közül is sokan jöttek el. A tanuk egyszerre léptek a terembe. A bírák és a közvédelmi vörös talárt viseltek. Nagy volt a mozgás, mikor a vádlottakat bevezették. A tárgyalás délután 10 órakor vette kezdetét. A jelenlévő kilencz vádlott megindult hangon válaszolt az általános kérdésekre.

A jegyzőkönyvvezető felolvassa a vádlevelet, a melytől a vádlottak figyelmesen hallgattak meg. Lesseps Károly Fontane és Baihaut igen rossz színben vannak San-leroy védőjének kérelmére az elnök elrendeli, hogy a védővel Artont feljegyzései, a melyek a vizsgálóbírói dízete alatt vannak, kivonatossan közöltesse. Az elnök ezután megkezdi Lesseps Károly kihallgatását. Lesseps Károly előadja, hogyan közölte vele Biondin, hogy Baihaut a sorfegyverkönyvekre vonatkozó törvényjavaslatot befogja nyújtani, ha egy millió frankot kap. Lesseps arra a meggyőződésre jutott, hogy a törvényjavaslatot pénzáldozat nélkül nem fogják benyújtani és ezért 375,000 fo-t juttatott Baihauthoz. Az elnök ezután a Reinachnak adott összegek iránt intéz kérdést Lessepshez. Lesseps azt állítja, — hogy Reinach 10—12 millió frankot kért tőle, — hogy megszabadulhasson Herz követelésétől. Lesseps vonakodott pénzt adni, de Freycinet magához hivatva őt és azt tanácsolta neki, hogy jobb lesz kikerülni a kellemetl n pört. Lesseps engedett és öt millió frankot fizetett ki Reinachnak. Clémenceau és Floquet külföldben ugyanazt mondták neki, amit Freycinet. Lesseps hozzátette, hogy egy közvetítő útján 300,000 frankot fizetett ki Artontnak; ezt az összeget Floquet kérte Artontól választási költségekre és a saját zsimára. Ezt a pénzt még a sorfegyverkönyvekre vonatkozó törvény elfogadása előtt kifizették. — Lesseps kihallgatása után a tárgyalást elhalasztották. — A „Figaro” ama hírt, hogy Brisson, a Panama vizsgálo bizottság elnöke ez állásról le fog közölni, megezt-folják.

Ezredéves országos kiállítás.

A kereskedelmi miniszterium az 1896-iki ezredéves országos kiállításra vonatkozólag a következőkről értesíti lapunkat:

Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás általános programja.

1. §.

Ő cs. és apostoli királyi Felsége legmagasabb védnöksége alatt az 1892: II. és az 1893: III. t. cz. értelmében Budapestén országos, általános nemzeti kiállítás tartatik, mely a városligetben fog rendeztetni.

2. §.

A kiállítás 1896. május hó 1-én nyit-tatik meg és 1896. október 15-éig tart. A kiállítás ideje alatt időszak kiállítások fognak tartatni, melyek tárgya, szerve-zése és ideje külön szabályzatok által állapítatik meg.

3. §.

A kiállítás célja: Magyarország ezer-éves fennállása alkalmából hazánk szellemi és közgazdasági állapotát és előhaladását, különös figyelemmel annak történelmi fejlődésére, feltüntetni.

4. §.

A kiállításon oly tárgyak állíthatók ki, melyek a csoport-beosztásban megnevezett csoportok egyike alá sorolhatók, a magyar korona területén termeltettek, illetve készítettettek vagy lényeges részeikben itt előállítattak.

E szabály alól kivételnek: a) a külföldön lakó honpolgárok kép-zőművészeti művei; b) a külföldön tanuló segédek és tanoncok munkái; c) a történelmi főcsoportba tartozó oly tárgyak, melyek az illető kor szükségleteit és szokásait jellemzik.

Hogy mennyiben alkalmazható kivételes eljárás egyéb cikkekre is, a felett a kiállítás országos bizottság esztől-esetre határoz.

5. §.

A kiállítási tárgyak a következő fő-csoportokba, illetve csoportokba osztatnak.

I. Főcsoport.

Történelmi kiállítás.

Magyarország kulturális fejlődésének főmozzanatai, nevezetesen s honfoglalástól, az azt követő századokban, történelmi korszakok szerint feltüntetve:

a) történelmi okmányokban; b) régi eszközökben, iparművekben és történelmi emlékekben; c) művészeti alkotásokban; és pedig különös tekintettel

I. az egyházi életre, II. a közszellem nyilvánulására és a magánélet alakulására, III. a hadviselésre.

II. Főcsoport.

Jelenkori kiállítás.

I. csoport: Művészet. II. Képzőművészet. b) Előadó művészet. III. csoport: Közművelődés; különös tekintettel az irodalom és a saját termékeire, valamint a tudományos és közművelődési intézetek és egyletek működésére. Statistika. III. csoport: Oktatásügy. IV. csoport: Egészségügy. Gyermeknevelés. V. csoport: Kereskedelem; pénz- és hiteltügy. VI. csoport: Mezőgazdaság; gyümölcsészet; kertészet; borászat; méhészet; állattenyésztés; selyemtenyésztés; állati termékek; állategészségügy. VII. csoport: Erdészet; vadászat. VIII. csoport: Bányászat és kohászat. Vas- és fémipar. IX. csoport: Gépipar. Műszerek és tudományos eszközök. X. csoport: Közlekedés; hajózás; tengervészet. XI. csoport: Építési ipar. XII. csoport: Faipar; bútorigar, dekoratív ipar; teljes lakberendezés. XIII. csoport: Agyag- és üvegipar. XIV. csoport: Bőrpár; textilipar; ruházati ipar. XV. csoport: Papíripár; sokszorosító műiparágak. XVI. csoport: Arany- ezüst-, és díszműárúk; apró árúk. XVII. csoport: Hadügy. XV. csoport: Vagyrendési ipar. XIX. csoport: Élelmi cikkek mint iparműtermékek. XX. csoport: Néprajzi kiállítás; házi ipar; műkedvelők kiállításai.

Az egyes csoportok részletes programja külön szabályzatban fog megállapíttatni.

6. §.

Az egyes csoportok érdekeinek képviselésére, valamint a szervezés és rendezés körül közreműködésre csoport-bizottságok szerveztetnek.

Az országos bizottság tagjai magok jölhetik meg azon csoportot vagy csoportokat, a melyekben közreműködni kívánnak. A csoport-bizottságok elnökeit és többi tagjait a kiállítási országos bizottság elnöke nevezi ki.

A kiállítás igazgatója hivatalból tagja minden csoport-bizottságnak.

A csoport-bizottság ömaga választja alelnökeit és előadót.

A csoport-bizottságok működési köra és szervezete külön szabályzat által állapíttatik meg.

7. §.

A csoport-bizottságnak jogában áll, az illető szakmában kiváló egyének sorából, tiszteletbeli elnököt vagy elnököket választani.

8. §.

A sajtó képviselőit, valamint a kiállítás ügyének a sajtóval való minél szoro-

sabb kapcsolatba hozatalára sajtó-bizottság szerveztetik.

9. §.

Az ezredéves kiállítás érdekeinek kiterjedését leendő előmozdítására, az érdekeltek tájékoztatására, a központi intézkedések végrehajtására és általában a kiállítás körüli közreműködésre.

1 fő- és székvárosi,
17 kerületi és

határozatlan számú helyi bizottságok szerveztetnek.

10. §.

A fő- és székvárosi kiállítási bizottságának működési köre a fő- és székvárosra terjed ki.

Elnöke: A fő- és székváros főpolgármestere.

A fő- és székváros elnöke és alelnökei.

Tagjai: 1. a kamara iparosztályának beltagjai és a kamara titkára; 2. az országos iparegyesület által választott 20 tag; 3. a budapesti ipartestületek elnökei; 4. az országos kiállítási bizottság elnöke által kinevezett 20 tag.

11. §.

A kerületi bizottságok felállításának: 1. Aradon, 2. Bacsarcskán, 3. Brassóban, 4. Budapesten, a budapesti keresk. és iparkamara külterületére, 5. Debreczenben, 6. Fiumében, 7. Győrött, 8. Kasán, 9. Kolozsvárt, 10. Marosvásárhelyen, 11. Miskolcon, 12. N. Váradon, 13. Pécsen, 14. Pozsonyban, 15. Sopronban, 16. Szegeden, 17. Temesvárt.

12. §.

A kerületi bizottságok hatásköre kiterjed az illető kereskedelmi és iparkamara egész területére.

Ezen bizottságok

elnökei: az illető székhelyeken működő főispánok; Budapest vidékére nézve Pest-, Pilis-, Solt és Kis-Kunmegye főispánja; Fiumében a kormányzó;

alelnökei: az illető kereskedelmi és iparkamara elnökei és az ott székelő gazdasági egyesületek elnökei (Budapesten az ország. gazdasági egyesület egyik elnöke);

elődói: az illető kereskedelmi és iparkamarai titkárok;

tagjai: 1. a kereskedelmi és iparkamara alelnökei, a kamara iparosztályának bel- és kültagjai; 2. az ott székelő gazdasági egyesület alelnökei, igazgatói, gazdasági tagjai és titkárai; 3. az országos kiállítási bizottság elnöke által kinevezett 10. tag.

13. §.

Helyi bizottságok iparilag jelentékenyebb helyeken szervezhetők különösen az ipartestületekre. Hatáskörük csak az ipari csoportokra terjed ki.

Ugy a kerületi, valamint a helyi bizottságok szervezése és működési köre külön szabályzat tárgyát képezi.

14. §.

Horvát- és Szlavonorságokban a kerületi és helyi képviselőket a horvát-szlavon-dalmátországi bán önállóan szervezi.

15. §.

A bejelentések szabályszerű bejelentési ideken 1894. évi december 31-ig az országos, kerületi vagy helyi bizottságoknál eszközlendők.

Később beérkező bejelentések csak különös figyelmet érdemlő körülmények közt 1895. évi július 1-ig fogadtatnak el.

16. §.

A térdijak négyesűg méterenkint A) a fedett csarnokokban: 1. alapterület szabadon álló tárgyak részére 8 ft; 2. alapterület a fal mellett 6 ft; 3. falterület 3 ft.

Az 1. és 2. pontok alatt említett terület magassága 3 méternél nagyobb nem lehet, különben aránylag nagyobb térdij fizetendő.

B) Alapterület a szabadban 2 ft. A történelmi főcsoporthban, valamint a művészeti csoportban kiállított tárgyak, végre mindazon tárgyak, amelyek a kiállítás díszítésére szolgálnak és a kiállítás céljaira igénybe vétetnek, térdijmentesek. A fizetendő térdij minimuma a fedett csarnokokban fél négyesűgméter, a szabadban 2 négyesűgméter. A kiállítók költségén felállítandó külön pavilonok térdijmentesek. Nagy terjedelmű és kevés értékkel bíró tárgyaknál az országos bizottság a térdiját leszállítja. Az országos bizottság a térdiját egészen is elengedheti szegényebb sorsú kiállítók oly tárgyai után, melyek különös haladást mutatnak, vagy a kiállítás érdekességét emelni alkalmasak. A térdijnak 50 százaléka a bejelentés elfogadását igazoló bejelentési iv vizs- szakuldsé és a kiállító által történt átvétel alkalmával azonnal fizetendő, ellenkező esetben a kiállítási igazgatóság a tér felett másféleképpen rendelkezhetik. A térdijnak hátralévő része 1896. május 1-ig fizetendő.

Időleges kiállításoknál a térdijkötelezettség és a térdij nagysága külön szabályzat által fog megállapítani.

17. §.

A kiállítási tárgyak számára szükséges asztalok, állványok, szekrények stb. átengedéseinek felvételei, valamint a kiállítási tárgyak szállítása, beküldése, felállítása, őrzése, tisztogatása és biztosítása iránt külön szabályok adatkak ki.

18. §.

A kiállított jeles tárgyak a külön kibocsátandó jury-szabályzat értelmében kitüntetésben részesülnek. A kitüntetések a következők: 1. Nagy díszoklevél. 2. Nagy bronzérem. Az érmevel az érdemet bővebb

ben felsoroló oklevelek fognak kiadni. 3. A közreműködők érme. 4. Az ipari segédsemmelyzet számára alismert oklevelek.

19. §.

A kiállítók a kiállításban megbízott által is képviselhetik magukat; vagy képviseltetésüket a kiállítási tárgyak kezelésével és elárulásával, továbbá megrendelések végrehajtásával megbízott kereskedelmi muzeumra ruházhatják. A kiállítási területen kézi eladás csak külön engedély alapján eszközölhető. A részletes intézkedések külön szabályzat tárgyát képezendik.

LUKÁCS BÉLA, s. k.,
kereskedelmiügyi m. kir. miniszter

Monstre-pör.

(Bánffy-hunyadi vérengzés.)

— Saját tudósításunk. —

(IV. nap. Délután.)

Délután 3 órakor kezdődött meg a végtárgyalás folytatása.

Kellemen tanu semmi újabb vallomást nem tesz. Ő is szemébe mondja Szlezácseknek, hogy zászlóval elől járt, de különösebb terhelő vallomást nem tett.

Ferenczi védő kérdi, hogy a lázongó nép milyen volt? fiatalok, öregek férfiak? Tanu azt mondja rá, hogy vegyesen voltak.

Kudor János, Körösiről azt állítja, hogy egy fát a zsandárra lökött.

Körösay tagadja, hogy ő fát lökött volna.

Kellemen a korábbi eskü alatt tett vallomását végre visszavonja, a miért az ügyest elnök vádfeljelentéssel bizza meg.

Deásy István Sallúdú vádjára azt mondja, hogy neki egy kis bot volt csak a kezébe de azt is eldobta a kezéből az udvaron nem tört be, csak később ment oda de másfél perczig maradt ott.

Király József tanu azt valija, hogy ő Debiczkyt kísérte a választási helységhez, de akkor csak Tordait látta az udvaron. Ekkor ő bement a terembe és az üvegcsé ajtón át látta, hogy Mendelont, egy zsidót üldöznek és az rémülve menekült a terembe. Király beeresztette a zsidót és ekkor a tömeg botlata a terembe nyomult és elkezdődött a törés zuzás. Király felismerte a tömegben Déai István Sallúdú, Szlezácseket és Kis Huszárt. Vádlottakat az elnök szembeesiti a tanuval.

S midőn ezek tagadnak, Királyi főfias nyiltsággal szemében mondta Sallúdúnak, hogy nem kívül állottál az ajtón, hanem benn a padimentomon és egy botot felemeltél, s így szóltam: Pista mit akarsz, meg ne üss, mert baj lesz, — s a botot leeresztette, — őtet a ki tözomszédom és Kis Huszárt gyermekkoruktól kezdve ismerem; de ismerem Szlezácseket is; mert az kevéssel azelőtt csinált egy rossz cipőt gyermekeimnek.

Dési erre azt mondja, hogy ő csak az ajtóig ment.

Elnök azt mondja Deásinek, hogy vajjon be mindent — de Déai határozottan állítása mellett marad.

Erre Király tanu megjegyzi, hogy azért nem vallanak, mert megsekedteték őket, hogy nem árulják el egymást, amint azt neki a szőlőben Szikszainé beszélte, panaszkodván, hogy mi lesz valjon e fiuktól, s ő azt felelte, hogy bizonyára elárulják őket, ha be nem vallják, mire Szikszainé azt felelte, hogy nem mondhatják meg, mivel arra esküt tettek. Királyi kinyilvánítja, hogy ismeri a bunyadi népet, — 30 év óta él köztük és soha egy tiszteletlen szóval sem illették. Tehát látszik, hogy fellázitva lettek, a mi a berohanásnál Kis Huszár által tett ezen szavakból is kitűnik, midőn felállottak az elnökkel szemben. Mi történik itt? Vagy az történik a mit mi akarunk, vagy összetörtünk mindent. Azt is valija, hogy Bölöni olyan nyilatkozatot tett volna, hogy már egy előbbi választás alkalmával meg akarták semmisíteni a választási jegyzőkönyvet, a mit Barcsai nem engedett.

Slezácsek és Kis Huszár vádlottak szintén tagadják, — hogy betörték volna a terembe.

Bródy arra kéri az elnököt, hogy Király tanu csak azt valija, a mit tud, de véleményét ne mondjon.

Kudor Márton Dunyi tanu nem tud terhelő vallomást tenni. Csak azt beszéli el, hogy ő akkor ment oda, mikor már betörték az udvarra.

Deák Márton tanu nem tesz semmi lényeges vallomást.

Deák István vádlott szintén tagadásba esik és nem akar emlékezni semmire.

Kovács Jani Csuci azt valija, hogy Déai ittas ember volt, mert ők reggelig itta, daczára, hogy el voltak zárva. (Általános elcsudálkozás és derűtség.)

Elnök azt kérdi, hogy ki adta a pálinkát.

— Tudja a kö, feli Csuci.

Kolcsár János vádlott: A „Csillag”-ból mentek a választási hely felé, de mikor odaértek akkor még nem történt semmi és ő a betörésről ott se volt.

Mayer tanu: A betörésről bent volt. Ismerem. Az eres felé állott, de a kezében nem volt semmi.

Kolcsár: Tagadom, hogy bent lettem volna.

Fridman tanu: Láttam, hogy a kezében dorong volt.

Kolcsár: Nam igaz, mert én a választási udvarnak feléje sem voltam.

Kovács csendőrtanu: Vádlott benn volt az udvaron; kezében dorong volt és hadonázott.

Kolcsár: Tagadom!

Kovács: Azt mondta, hogy ne löj kutyá zsandár, mert megiszom a véredet.

Kolcsár: Tagadom!

(Ötödik nap)

A végtárgyalás folytatása reggel 8 órakor kezdődik.

Kolcsár Ferencz ifj. Alsó vádlott kihallgatása történik meg. Ártatlansága mellett tanuknak hívja Zsabe Istvánt, a kivel azt akarja bizonyítani, hogy mikor a lövések történtek, ő az utcán találkozott a tanuval.

Bartha Albert szolgabíró tanut hallgatják ki a betörésről, ki a következőket mondja:

Mikor a kóségek, leszavaztak azt látta, hogy a tömeg a terembe nyomult, mire ő onnan kivonult.

Elnök: Bródyról mit tud.

Bartha: Semmit.

Elnök: Tordait látta?

Bartha: Többször láttam megfordulni a választási teremben, ugy 12 óra előtt. 12 után is eljött és beletekintett a jegyzőkönyvbe.

Sámi ügyész: A betörés mennyi idővel történt, aztán, hogy Tordai vádlott megfordult a teremben.

Bartha: Nem emlékszem.

Ferenczy védő. Milyen elemekből állott a betörő tömeg?

Bartha: Vegyes elemekből.

Elnök: Őt eszköz volt a kezükben?

Bartha: Nem emlékszem.

Elnök: (Tordait szembeesiti tanuval.) Bartha. Többször láttam őt a választási teremben.

Tordai: Nem ismerem be, nem voltam ott.

Bartha Albert tanu vallomására megeskdeszik.

Ezután Kolcsár Ferencz ifj. vádlott kihallgatása következett.

Ezt megelőzőleg Gyarmathy Zsigmond arra kéri az elnököt, hogy engedje meg, hogy mint sértett fél nyilatkozzék, Bródy egyik állításával szemben.

Elnök: A tárgyalás rendje alkalma lesz.

Ezután Kolcsár Ferencz idősb, mint tanu azt valija, hogy ifj. Kolcsár Ferencz a lövés ideje alatt nem látta?

Albert Márton tanu jelenik meg.

Elnök: Hol volt a betörés idején?

Tanu: Nem volt jelen.

Elnök: A lövést hallotta?

Tanu: Nem hallottam kérem.

Elnök: Hol volt?

Tanu: A „Tigrisbe” ittunk. Ott volt Péntek és is ifj. Kolcsár is.

Ezután megjelenik Péntek János tanu.

Elnök: Mit tud a betörésről?

Péntek: Semmit.

Elnök: Hol volt akkor?

Péntek: A Tigrisbe leheltem. Megfordult ott ifj. Kolcsár is és engedelmet kérek egy pár pohár pálinkát ittunk.

Elnök: Mikor kijötték, már megtörtént a betörés?

Péntek: Meg biz a istá lom.

Elnök: Mikor kijöttek a Tigrisből, találkoztak-e Kolcsárral?

Péntek: Melyik Kolcsárral. (Vádlott-ra néz.) Evvel a Kolcsárral? Mert hát kérem van más is.

Becsek bíró. A lövést hallotta.

Péntek: Nem, hiszen éppen az a baj, hogy nem hallottam.

Péntek után Miklós János tanut hallgatják ki.

Elnök: A betörés napján hol találkozt Kolcsárral és mikor?

Tanu: Az utcán találkoztam, a lövés után.

Albert János a Márton fia, tanu.

Elnök: Hol volt a választás napján és a betörésről.

Tanu: Színt se láttam kérem. Az édes apámmal akartam találkozni és találtam is és vele elmentünk a Tigris fogadóba és ott ittunk egy kis pálinkát. Egy fél óráig időztünk ott — onnan pedig haza mentünk. Kolcsár

is megfordult a Tigrisbe és vele együtt jöttünk ki onnan.

Pénteket szembeesiti Albert Jánossal, Elnök. (Péntekhez) Ismeri ezt az embert és együtt jöttek ki?

Albert: Emlékezhetik János bátyám! Péntek. Igaz-e. Engedelmet kérek, öreg ember vagyok és megfellekedtem volt.

Elnök ezután előadja, hogy Kolcsár vallomása szerint a piacon hallották a lövést. Kérde tanuktól, hogy igaz-e?

Tanu. Nem emlékszik bizonyosan.

Elnök. Vádlott előbb ment ki a kocsmából, mint a lövés történt?

Tanu. Előbb valamikéve, de mindjárt visszajött.

Ezután Viskár László tanu jelenik meg.

Elnök. Mit tud a betörésről.

Tanu. Nem igen tudok róla kérem, mert mi a piacon ügyelgettünk.

Elnök. Hol hallotta a lövést?

Tanu. A piacon! Kolcsár is ott ügyelgett, és akkor váltunk el mikor én Molnárhoz mentem. A jegyző még cédulát adott, hogy igyam, de nem ittam.

Márton György tanu következik.

Elnök. Tud arról, hogy Damoson valami gyűlés volt?

Tanu. Igen, — azért gyűléseztünk, hogy csináljunk irást, és abban kérjük Bölöni urat, hogy a hunyadi népet csilapítsa le mert nem szavaztunk a jobb pártira.

Elnök. Hát féltek?

Tanu. Nem féltünk, de tartottunk tőlük.

Elnök. Hunyadon mit tett?

Tanu. A piacon ügyelgettünk és aztán Kolcsár eltávozt. Nyárszó felé töltünk és többet nem láttam.

Elnök: Nem találkoztak többé.

Tanu. Nem, mert én aztán Damos felé és ő Nyárszó felé ment.

Miklós István tanu azt valija, hogy a betörés után a nagy boltnál találkozott vádlottal.

Ezután Kovács István Bugi, vádlott, kihallgatása következett.

Elnök: A betörés után hová ment?

Vádlott: A választási udvarra, azért hogy valami tartozást vegyen ott fel, a mit megkapván, elment a „Csillag” fogadóba, a hol többekkel találkozt. Hívták borozni, de mivel éhes volt, előbb seprőpálinkát ivott — aztán nemskára hallotta, hogy betörték a terembe. Tagadja, hogy a betörések után a választási helyen lett volna.

Jurcsuk csendőrtanu azt valija ezzel szemben, hogy az udvaron látta vádlottat.

Elnök: Milyen állást foglalt el a csendőrökkel szemben?

Jurcsuk: Fenyegető állást.

Ferenczy védő: (Jurcsukhoz) Ön azt vallotta, hogy mikor a betörés hírere visszatért, a választási helyhez, egyenesen a terembe ment, a hol Pangit leszurta. Hát innen kijövet hová állott fel?

Jurcsuk: A tömeg eleibe állottam.

Elnök: A lövés után látta?

Jurcsuk: Nem láttam.

Fridman csendőrtanu lép fel.

Elnök: Ismeri vádlottat?

Fridman: Nem emlékszem.

Jékay jegyző felolvassa Fridman korábbi vallomását, a mely szerint ismeri vádlottat.

Elnök: Fenntartja vallomását?

Tanu: Fenntartom.

Elnök: Ő is dobálódzott?

Fridman: Nem emlékszem.

Ezután Gyarmathy Zsigmond kir. tanácsost hallgatja ki a törvényszék, a ki azt állítja, hogy vádlott benn volt a teremben.

Vádlott: Téved kérem, én nem voltam ott.

Issekutz: Kérem a tanácsos urat, azt bizonyosan állítja e, hogy vádlott tépte ki az iratot.

Gyarmathy. Azt nem állíthatom.

Kudor Márton Bugitól azt kérdi az elnök, látta-e Kovács István Bugit a lövés előtt az utcán.

Tanu: Láttam kérem, de nem tudom, mely idő tájban.

Elnök. (A vádlotthoz.) Volt a Bölöni udvarán.

Vádlott: Nem voltam.

Elnök: Látta Bródy urat?

Vádlott: Nem láttam.

Elnök: Találkozt Tordaival?

Vádlott: Nem.

Ezután Nagy Istvánt a szavazatszedő bizottság jegyzőjét hallgatja ki a törvényszék.

Nagy István előadja, hogy a választás 6 óráig csendesen folyt és ekkor Bod László nagymási pap bement, hogy Bessenyei bizalmi férfit helyettesítse. Az elnök Bodot mivel Bessenyei már ott volt, kiutasította a tereméből, a miből szavazás keletkezett.

A záróra kitűzése után csak egerei választók jöttek, és azok beszéltek el, hogy

a vasutnál őket erőszakolták. Ezután nemskára megtörtént a betörés.

Elnök felhívására tanu a vádlottak közül, Kovács Márton Kis Huszárt és Kovács István Bugát nevezte meg.

Kovács István Bugi tagadja, hogy tanu őt helyesen ismerte volna meg. Állítja, hogy tanu megharagudt volt rá régebben, mert adósa volt és azt kérte tőle.

Kovács Márton, Kis Huszár szintén tagadja, hogy ő betört volna a terembe.

Elnök. (tanuhoz) Látott ön a betörő tömeg kezében ott eszközt.

Tanu. Nem láttam.

Ezután Nagy István tanu részletesen beszélt el, hogymiképen történt a terembe való betörés.

Elnök. Nem emlékszik, hogy az irást ki tépte szét?

Tanu. Nem!

Nagy István tanu ezután szemébe mondja Tordainak, hogy gyakran járt a választási terembe és a törés után 5 perczel távozott el a tereméből. Míg a teremben időzött mondja a tanu — Tordai gunymosollyal nézett a választási elnökre.

Elnök (a jegyzőhöz.) Kérem megjegyezni, hogy nem kárörvendő mosollyal, hanem gunymosollyal nézett Tordai.

— Tanu. Midőn Tordai kiment, nemskára „Hurrah” kiáltással tört a tömeg a terembe.

Elnök. Van valami ellenséges viszony önök között?

15 percnyi szünet után: Kovács István Bugi áll vádlottként a törvényszék előtt. Kezdi Bálint János Csákó tanuvalomása, a ki azt vallja, hogy Kovács a „Csillag“-ból, a hol együtt ittak, akkor ment el, midőn vidékiek hírére vitték a betörésnek.

Elnök. Hallotta a lövéseket.

Tanu. Hallottam nem hallottam.

Elnök. A Bőlni házánál, mit történt?

Tanu. Nem voltam ott kérem esküszöm.

Elnök. Ne esküdjék. Hallott valami ősszesküvésről.

Tanu. Nem hallottam tek. királybíró ur.

Tanu vallomásra esküt tesz.

Vilmos Juliska tanut hallgatják ki ezután.

Tanu, eladja, hogy mikor a betörés történt ő a Csillag fogadóba voltak, a nővérével és apjával. Az apja részeg volt és a szolgabíró azt mondotta: Vilmos menjen haza, mert maga részeg. Erre apja valami tréfa szót mondott, a szolgabírónak, de, hogy mit arra nem emlékszik.

Ezután Kócs Márton Piszku hallgatják ki, a ki előadja, hogy Kovács Bugit látta a „Csillag“ fogadóba ez egy főőrával történt a lövés azután.

Id. Kócs Márton tanu áll elő ezután és az elnök azt kérdi, hogy kit talált a „Csillag“ fogadóba.

Elnök. Mit tud a betörésről.

Tanu. Egy idegen jött oda és azt mondta jaj hát magok nem is tudják mi történt.

Elnök. Nos hát mikor a betörés hírére vették, még Kovács Bugi a Csillagba volt.

Tanu. Igenis ott volt instálom! Tanu erre megeskett.

Kis Márton Piszku tanu látta Kis huszár vádlottat a raktár mellett ittasan, ez a lövés előtt fél órával volt.

Tudor István elzárja. A betörést nem látta, a Csillag vendéglőben volt. Király Györggyel és még többekkel mikor egy vidéki ismeretlen ember a betörésről hírt hozott. Kovács István Bugi szintén ott volt a kocsmában. Kovács Márton Kis huszár nem látta.

Tanu megeskett.

Király György tanu. A választás napján megfordult a Csillagban, 1 kettő 12 tájt a belső szobában látta Kovács István bugit, ki ott volt mikor a lövésről hírt hoztak. A fogadóba menet előtt leszávozott Brodyra, de őt beszélni nem hallotta. Tordait sem látta.

Ügyész. Ismerete-e Kovács István bugit már előbb?

Tanu. Igen.

Ferenci védő: Hallotta-e, hogy a szavazás zárójára ki volt már tűzve?

Tanu. Ezt utközben hallottam, amikor éppen a Csillag felé mentem.

Elnök: Feleliti, hogy a többi tanu azt vallja, miszerint a kocsmába csak a betörésről jött hír, míg a lövésről beszél.

Tanu: megmarad vallomása mellett.

Szabó István doboz tanu: A betörés-kor a Csillagban volt. Ott látta Kovács István, Király Györgyöt és többeket, mikor egy almái ember hozta a hírt, hogy a választási helyiségbe betörték.

Elnök elébe tartja Láposi Juliánna vallomását, mely szerint az eset utáni este beismerte nála a kávéházban, hogy a választási helyiség mellett volt, de miután semmit sem csinált, nem is írták fel.

Tanu. Ezt úgy magyarázza meg, hogy mikor a hírt hozták a kocsmába, eljött onnan Kovács István hugával és felfelé menve a választási helyiség felé, hallotta a lövéseket, melyek éppen akkor történtek, a mikor megérkeztek a hely színe.

Manzari Gusztáv tanu. A betörés előtt az utcán volt, lement a Csillaghoz. Közvetlen utána jött Király György és Pudar István elzárja. Utannuk Kovács István bugi a ki palinkát kért. Körül-belül 25 perc múlva hozta egy ismeretlen ember a hírt, hogy az iskolába betörték. Kovács István bugi akkor még bent volt. A híre az emberek egy része kiszaladt. Kevésbé utána még egy hír jött, hogy lőttek. Erre mindenki elszaladt a kocsmból.

Bródy kérdésére vallja, hogy ott volt a Bőlni házánál a mikor az egresiek megérkeztek. Ekkor hallotta Bródyt hoszájuk beszélni. Elmondja a beszéd rövid kivonátát. „Köszönöm, hogy eljöttetek, megjelentek, hogy oszondókat kezébe ne kerüljenek, menjenek oszondba és rendbe szavazni“. Azt nem hallotta, hogy az egresiek panaszkodtak volna hogy letartóztatták őket.

Bródy kérdésére kijelenti hogy Bródy ezen kifejezést „ügyeljenek, hogy a oszondókat kezébe ne kerüljenek“, oly értelemben

használta, hogy baj és kellemetlenség netörténjek.

Tanu megeskett.

Bokor János kiskőrösi tanu: A betörésnél jelen nem volt. Otthon tilt, mivel a Sombory zászlója ki volt tűzve a házuken és azt őrizte. 12 óra tájt a „Csillag“-ba ment, ott volt egy jó fél óráig. Ekkor jött a hír a betörésről és lövésről. Innen elfutva, találta Kovács István bugi feleségét, a ki sirva kereste az urát. Ezt megvigasztalta, hogy ne féljen, mert Kovács István bugi a kocsmban látta és ott hagyta, neki nincs is semmi baja. A lövéseket a „Csillag“-ban hallotta, hogy hánnyat, ara nem emlékszik.

A míg a bugi feleségével beszélt, — a közben jött Kovács István bugi, a ki aztán ott hagyott.

Ifj. Varga István tanu: Hazulról ment a patikába orvosáért, onnan kijövet találta Bokor Jánost, a mint a Kovács István bugi feleségét vigasztalta, még ő is oda állott vigasztalni, — s kevés vártatva jött maga a vádlott.

Ezzel elnök a végtárgyalást háromnegyed 1 órakor bezárta.

MINDENFÉLE.

Kolozsvárt, március 10.

— Regénytárcánkat ma térszűke miatt ki kellett hagynunk.

— **Március 15-ike.** Az egyetemi ifjuság március 15-iki bizottsága folyó hó 11-én d. u. 3 órakor az egyetemi kör helyiségében bizottsági ülést tart, melyre a bizottsági tag urakat azon kéressel hívjuk meg, hogy az idő előhaladottságára való tekintettel minél számosabban megjelenjen sziveskedjenek. Ifj. gr. Bánffy Miklós biz. elnök, Hunwald Lajos biz. jegyző.

— **A Kárpát-estély** jegyeit valóságos kapkodja a közönség, de nem is csoda, hiszen ritkán kínálkozott oly élvezetes est, mint ez. A műsor rendkívül változatos. Különösen kiemelkedő pontja lesz a Szádeczky Lajos dr. felolvasása, mely a régi magyar turistákról szólnak. Már előre elárulhatjuk, hogy az első magyar turista kolozsvári ember volt és körülbelül ezelőtt 300 évvel élt. Az adatok egészen újak és eddig sehol ismertetve nem voltak.

— **A Kárpát-estély műsorát** úgy állította össze a rendezőség, hogy rövid és mulató legyen. A Szádeczky Lajos dr. említett felolvasása után Schlauf Bella fog énekelni Mascagni „Paraszbetűtlet“ cz. dalművétől, mely valóságos fénypontja lesz az estélynek. Utána Gyalui Farkas tart humoros előadást Bergő Flórián turistásági működéséről. A mulatságos felolvasás gyakran meg fogja nevetetni a közönséget. Következik aztán Gözsy Géza, ki székel népdalokat énekel azzal a kellemes, székelyes hangkiejtéssel, mely ritkán eltanulható. És végre jön Béli Emma grófnő zongorajátéka, mely valóban művészi és elragadó lesz. A grófnő magyar népdalokat fog zongorázni cigányzene kísérettel, mely után könnyű lesz belemenni a táncba. Ez képeznél t. i. a műsor utolsó számát, melyről azt rebesgetik, hogy világos virradtig fog tartatni.

— **A kárpát-estélyre** meghívókat sokan nem kaptak, ez azért történt, mert az E. K. E. kolozsmegyei osztályának ez évén az első ilyen műrendezése, hiteles és pontos névsorral nem rendelkezett. Éppen ezért kéri a rendezőség mindazokat, kik meghívóra igényt tartanak, sziveskedjenek erről a titkári hivatal (Belkirály u. 22 sz.) d. u. 3—5-ig értesíteni. Ugyanitt jegyeket is lehet váltani. Személyi jegy 1 frt 50 kr. ablak és kerat jegy az első sorban 2 frt, a második sorban 1 frt 50 kr.

— **Katonai nevelő- és képző-intézet** alapítványi helyekre hirdet pályázatot a m. kir. honvédelemügyi minisztérium. Ez alapítványi helyek az 1893—94-dik tanév elején, tehát szeptember hó 1-én tiltetnek be s pályázhatnak 10—20 éves ifjak, ha a feltételeknek megfelelnek. Érdeklődők kimerítők felvilágosítást nyerhetnek a város házi katonai osztályában.

— **A virág bazar** holnapi hangverseny igen érdekesnek ígérkezik. Másra a következő: Czimbalmon fog játszani Popini Nándor, cigány kísérettel. Schlauf Bella kisszönyv több opera részletet fog énekelni, Kemény Jolán bárónő zongorázni fog. Végül Várady Miklós színházunk kedvelt művésze fog énekelni a „Säkingeni trombitás“ című operából.

— **A Kárpát estély** rendező bizottsága tegnap d. u. 5 órakor Szádeczky Lajos dr. elnöke alatt látogatott gyűlést tartott, melyen jelen voltak Mannsberg Sándor br. Hangay Oktáv alelnökök, Gáman József, dr. titkár, Horovitz Samu pénztáros, Böhm Mihály, Merza Gyula, Scheitz Vilmos dr., Radnóti Dezső. Horovitz József stb. — A gyűlés a márc. 10-iki estély táncrendjét állapította meg, aztán számba vette a kiosztott jegyek eredményét, ami rendkívül öröndetesen lépte meg a rendezőséget, mert eddig már 200 jegynél több fogott el. Intézkedett a gyűlés a terem díszítésében és végleg megállapította a rendezés minden egyes apró részletét. A rendezőség vasárnap d. u. 5 órakor még egy gyűlést tart a központi titkári hivatalban.

— **A Kárpát-estélyre** a rendezőség meghívta az egyesület tiszteleti elnökét Bethlen András gr. földművelésügyi minisztert és a fővárosból több kiválóbb közéleti férfit. Több helyről már jelezték is, hogy az estélyen meg fognak jelenni. Az E. K. E. összes osztályai és a testvéregyesületek is kaptak meghívót. Az osztályok e példán felbuzdulva, most már sürdében fognak a Kárpát-estélyeket, felolvasásokat rendezni. Sőt már sok osztály megtette előkészületeit kirándulással kapcsolatos Kárpát-majális rendezésére is.

— **Az E. K. E. egyetemi osztálya** a márc. 14-iki Kárpát-estélyen ifj. Bánffy Miklós elnök vezetésével részt vesz. — Az osztálynak eddig mintegy 70 tagja van, kik majdnem mind, ott lesznek az estélyen. Táncosban tehát nem lesz hiány. Az egyetemi osztály tagjai különben a rendezés előkészületeiben is igen tevékeny segítségére voltak az E. K. E. kolozsmegyei osztályának.

— **A „Vasvári kör“** szombaton d. u. négy órakor Szabó Samu tanár elnöklete alatt előértekeztet fog tartani márc. 15. gyűlésének részletei megállapítása tárgyában. A gyűlésen a mint hallottuk, a kör egyik tisztségviselője is bemutatja tanulmányát Vasvárról, a melyben a 22 éves korában elhunyt sz. b. a d. s. a g. h. őst ismerteti mint genialis tanárt, — kinek egyetemi előadásaira élemedett koru egyének is eljártak, s kinek 1848-ban megjelentek lapokban bölcsészeti cikksorozatai, s egy megkezdett nagyobb művének első kötetét: Történeti névtár“ czimén megjelent cizimlapján Csák Máté arcképével. — A tanulmányban reá mutatnak a fiatal Vasvári egy szívhöz való beszédére is, melyet egyik elhunyt derék tanár fölött tartott. A Vasvári kör márc. 15-iki gyűlése ilyenformán nagyon érdekes lesz és a kör az első értekezletén arra fog törekedni, hogy módot nyújtson azon nem tagoknak is résztvenni.

— **Uj operette.** A budapesti népszínház igazgatója egy új operettet fogadott el előadásra, a melyet Megyery Dezső a kolozsvári nemzeti színház jeles művésze irt. Az operette az őszön első üjdonsága lesz a népszínháznak. A czimszeret Kúry Klára fogja játszani.

— **Romeó és Julia.** Maróthy Margit, ki alig egy pár hónapja tagja a kolozsvári színháznak, máris olyan kedvence a közönségnek, hogy a holnapi jutalomjátéka alkalmával bizonyára zsufolásig megfog telni a színház. „Romeó és Julia“ fog ez alkalommal szinté kerülni és a jutalmazandó az egyik czimszeretben szépen érvényesítheti bájos hangját és kellemes előadási módorát. A második főszerepet Ráthonyi Ákos fogja játszani, ki szintén rövid itt működése alatt nagy haladást tett. Ez élvezetnek ígérkező előadást ajánljuk a legnelegbben a közönség pártfogásába.

— **Színházi hírek.** Kaposi Józsa gyöngékedése miatt a mára kitűzött „Tündérforrás“ helyett a „Pezsgő“ kerül színe negyedzer. Szombaton, f. hó 11-én Maróthy Margit, színházunk kedves, tehetséges fiatal, drámai művésznője tartja jutalomjátékát „Romeó és Julia“-ban. Vasárnap, 12-én délután „Dunán a napó és fia Patroklos utazása“ cz. operett, este a „Nesleitorony“ Dumas S. népszerű drámája kerül színe.

— **Köszönet nyilvánítás.** A kolozsvári takarékpénztár tekintetes igazgatója a kezelésem alatt lévő kolozsvári nemzeti színház nyugdíj alap gyarapítására 100 az az egyezsá forintot adományozott. Addig is, míg azt a nyugdíjalapot kezelő választmányunk bejeleníthetem, a nyilvánosság terén fejezem ki hálás köszönetemet. Kolozsvárt 1893 március hó 10-én Tóth József alap-pénztárnok.

— **A kolozsvári takarékpénztár** kegyes volt fölöslegéből a helyi és a kolozs-monostori önk. tüszölt egylet „Rokant alapja“ javára együtt 50 frtot ajándékozni, mely jótékonyágáért a tüszöltök egylete nevében hálás köszönetét fejezi ki Sigmond Ákos, elnök. Székly Miklós, pénztárnok.

— **Országos vásár.** A kolozsvári márciusi országos vásár tegnap vette kezdetét ló és baromvásszárral. A zord időjárás és a roz utak miatt a vidékről nagyon keveset hajtottak fel a vásárra. Vevő is nagyon kevés jelentkezett. Legjobb ára lenne a koscsónak, azonban az egész vásáron alig láttunk egynekny darabot. Jó ára van még a fejőstehéneknek is, de ezekben is nagy hiány volt. Nagyból vásárlások e nap alatt alig köttettek.

— **Közügyülés és sorsolás.** A kolozsvári torna-vivoda-egylet f. évi március hó 19-én d. e. 11 órakor a városközgyűlési teremben rendez évi közgyűlést tart, melyre a részjegybirtokosok tisztelettel meghívotnak. Tárgyszorok: 1. A választmány 1892-ik évi működéséről szóló jelentése. 2. A számadást vizsgáló bizottságnak 1892-ik évi

számadások megvizsgálásáról készített jelentése és az 1893. évi költségelőrányszat. 3. Tisztségviselői újítás, valamint az alapszabályok 41 s-a értelmében kil-pő 9 választm. t. választása. 4. Számadást vizsgáló és leltározó bizottságok kiáltódése. 5. Részjegyek sorsolása. Figyelemreztetnek a tisztelet részjegybirtokosok, hogy a közgyűlésen szólsái és szavazási joggal maguk vagy meghatalmozottjaik nevében azok bírnak, a kik a törzskönyvben, mint részjegy tulajdonosok be vannak jegyezve. A torna-vivoda egylet választmányának Kolozsvárt 1893. március 5-én tartott üléséből. Az elnökség.

— **Meghívó.** Az erdélyi méhész-egylet f. hó 11-én d. u. 5 órakor az erd. gazd. egylet hivatalos helyiségében (gr. Mikó-féle palota), rendez gyűlést tart. Ez alkalommal Wiedor József tagtársunk a műráj készítés módozatokról tartand szabad ülést, melyre a méhészet iránt édeklődő t. közönséget ezen tisztelettel meghívja az elnökség.

— **A kissebesi** Emke népiszkola tanulói 1893. márc. 15 én emlékünnepeyt rendeznek.

— **1848 március 15.** emlékére számossujvár közönsége nemzeti dnnapelyt rendez a következő programmal. 1. „Hymnus“-t énekl a dalkör. 2. „Bánk-bán“ dalmű nyitányát Erkel Ferenczától előadja a helyi zene-egylet. 3. Alkalmi beszédet tart Esztégar László. 4. Lányi Ernő, egy „Magyar népdal egyveleg“-ét énekl a dalkör. 5. Alkalmi költeményt szaval Nagy Lajos. 6. Zsefer Lukács „Harci dal“-át a szerző vezetésével előadja a dalkör. 7. Előképet rendez a műkedvelő társulat. 8. A „szózat“-ot énekl a dalkör.

— **Ép fa rossz gyümölcse.** Crispinek, a volt olasz miniszternek fiát, apja beleegyezésével a pisai javítóintézetbe tolonozolták. Az ifju viveur éppen nem volt érdemes viselője a névnek, mely derék apja után ismertté lett az egész világon. A jeles fiatal ember a római roué-körökben, mint megbecsülhetetlen bulek volt ismeretes s atya rováására elkövetett bökezűsége a tiogl-tangl starjé közt nagy méltánylásra talált. Óriási felháborodásra adott okot tehát ezen körökben, midőn folyó hó 4-én Genuában, az elegáns Poli-súrház-s cafféchantatban két rendőrt letartóztatta az ifju Crispit, s a pisai javító-intézetbe szállította. — Most az intézet elsőrangú javítóerő bürgölködnek a fiatal óriási szilaj erőlköiseibe a szelidséget beoltani.

— **A révi vérérdő.** Éleled mellett a hegyek alján van egy egy csüdes kis falu: Rév, a török pusztítások óta békeségekben élt egymás mellett magyar és oláh. Annál nagyobb most az izgatottság, midőn olyan esemény történt, mely néhány család-fenntartó kiontott vérebe került s mely néhány szegény család egyetértését hosszú időre felbontotta. A véres esemény színhelye a Klein-féle kocsm volt. Köröskörül üldögéltek a kecskelábú asztalokat az atyafiak s csöndesen időgáltak. A patáliát egy esküdt idézte föl egy olyan közlegyintéssel, mely jókora piros nyomot hagyott egy küllőben is vérmes és hozzá még ittas atyafi arcán, aki dühében biroka kelt az esküdtel. A kocsmá vendégessége is beleszólt a verekedésbe. Az egyik párt az kiáltotta:

— Ne hagyj magad!
— A másik pedig:
— Üssd a hol éri. Nem apád.
A bíróság lassankint több legényt virtusságra csábított. Egyzserre megszilajodott az a tohonya oláh vér s valóságos harcot rendeztek a csapszékben. Négyen maradandó vereséget szenvedtek, mert sebekből elboritva szekerem szállították el őket a helyszínről, egy ember pedig, Nibucz László holtraverve maradt a konyha földjén. A csöndőség le-tartóztatta Brotis Györgyöt és három társát.

LEGUJABB.

(Az „Ellenzék“ eredeti távirata).

Országgyűlés.

Budapest, márc. 9.

A képviselőház mai ülésén Szentiványi Árpád nemzeti párti képviselő szólalt fel először, ki beszédében a polgári házasságot sürgette.

E beszéd után nagy mozgalom és érdeklődés nyilvánult a házban, mert Tisza Kálmán volt miniszterelnök állott fel, s mindenkori a legnagyobb kíváncsisággal várta az ő kejelentéseit.

Beszéde elején első sorban Asbóth János tegnapi beszédére reflektált s Asbóthot czáfolva, kijelent, hogy miniszterelnöksége idejében sohas vette a pápa segítségét igénybe.

Visszautasítja azon vádat, mintha ő Eötvössel és Szilágyival sötökezett volna.

A polgári házasságot kívánja, daczára annak, hogy az nagy konfessionális áldozatokat fog követelni.

Ezután felszólaltak még: Baki, Babó, Okolicsányi László, kik mindannyian első sorban nagyon keveslik a kultuszminisztérium budgetjét s kéri, hogy jövőre többet vegyen fel költségvetésébe.

Az ülés végén gr. Zichy Jenő és Molnár Béla támadták Asbóthot és igyekeztek állításait nevétségessékké tenni.

Püspöki memorandumok.

Bpest, márc. 10.

A bpesti lapok holnap fogják közölni a püspöki memorandumokat.

Az ő felségéhez intézett memorandumban a püspökök arra, kéri a királyt, hogy azon veszélyes törvényeket, melyeket a kormány aközélfővőben megvalósítani akar, ne engedje életbe léptetni.

A polgári házasság szerintök nem fogja a zilált házassági jogból eredő anomáliákat megszüntetni, mert a baj nem az egyházi, hanem a polgári törvényekben rejlik.

Bizalmi nyilatkozatok.

Budapest, márc. 10.

Debreczen és Lőcse sz. kir. városok törvényhatósági bizottságai tegnap tartott közgyűléstükön a kormánynak egyházpolitikájáért bizalmatszavaztak.

Központi függetlenségi kör.

Budapest, márc. 10.

Budapesten a függetlenségi párt intéző férfiai elhatározták, hogy Budapesten egy országos központi függetlenségi polgári kört alakítsanak.

A körnek célja, hogy egy állandó központi hely teremtsék, a hol a főváros függetlenségi érzelmt polgárai egymással találkozhassanak, s a vidékről feljövő elvtársak is érintkezzenek a függetlenségi párt képviselőivel, a párt kiválóbb tagjaival.

A budapesti ügyvédi kamara.

Budapest, márc. 10.

A budapesti ügyvédi kamara elhatározta, hogy örömmel üdvözli a kormányt a házassági jog rendezése végett történt fellépéséért, de egyszersmind aggályának ad ki a fejezést, mert fél, hogy a kérdést, melyet egy politikai áramlat vetett a felszínre, egy másik politikai áramlat levéteti a napi-rendről.

A kormány mellett.

Bpest, márc. 10.

N.-Várad, Pozsony, Sopron város törvényhatóságai tegnapi közgyűléstükön a polgári házasság behozatalának szükségessége mellett nyilatkoztak, s elhatározták, hogy üdvözölni fogják a kormányt egyházpolitikai programjáért.

A kormány ellen.

Szegszárd, márc. 10.

A szegszárdi kerület katolikus papsága mai nagy gyűlésén egyhangulag kimondotta, hogy ő felségéhez tiltakozást fognak benyújtani a kormány által czélbavetett egyházpolitikai kérdések megvalósítása ellen.

A tiltakozó memorandum átnyújtására gr. Zichy Nándort kéri fel.

A Panama-per.

Páris, márc. 10.

A második Panama-per tárgyalásán óriási szenzációt keltett Bechant volt miniszter vallomása.

Az exminiszter kétségbeesve jelentette ki, hogy a Panama sikkasztásokban bűnös. Egészen megtörve állott a bírák előtt s fuldokló hangon beszélt el, hogy 15 évi becsületes és tisztességes munkában eltöltött élet után egy örületes pillanatban megfélekezett becsületéről, hazájáról s bűnbe sülyedett.

Kéri a franczia nemzetet, hogy bocsássa meg bűnét melylyel a hazáját meggyalázta és jó hírnevét annyira megbélyegezte.

Paraszt lázadás.

Belgrád, márc. 10.

Ide az ország minden részéről véres verekedésekről és gyilkolásokról érkeznek hírek.

Legujabban Goracikában a választási küdelem annyira elmérgesedett, hogy a katonaság kénytelen volt a választó nép közé lőnni.

Tizenhat paraszt azonnal meghalt 23 veszélyesen megsebesült.

A szerb faluk egész csatatérekké alakultak.

Az öldöklések megtáviratozását a kormány ma betiltotta.

Nemzeti színház.

Bérlet 121. szám.

Kolozsvárt, szombaton, 1893. márc. hó 11-én.

Maróthy Margit jutalomjátékául:

ROMEO és JULIA.

Felolós szerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Segédszerkesztő és kiadólaptalajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

253. (1-1)

SZILÁGYI,
polgármester.

245. (3-3)

Dr. BETEGH MIKLÓS,
főszolgabíró.

Eladó ALSÓ-ZSUKON
egy kazal, körülbelől 80 szekér
 réti széna
6s
egy kazal, körülbelől 50 szekér
kitűnő minőségű
 szénafűi széna.
Felvilágosítást nyújt HORVÁTH JÓZSEF intéző,
Alsó Zsukon 254 (1 4)

Alólirottak tudomására hozzuk a n. é. közö- ségnek, hogy

KOLOZSVÁRTT,

belmagyar-utcza 9. sz. alatt

KÖZPONTI

KÁLYHA GYÁRI RAKTÁRT

nyitottunk,

a hol mindenféle **kályhák** és **főző-kemenczék** ké-
szítését bármily nagyság, mennyiség vagy minőségre nézve
a legfinomabb szalon-kályhaig elvállaljuk.

Régi kemenczéinek átrakását pontos időre,
felelősségünk mellett; bármilyen **nagy megrendelést**
helyben vagy vidékre szállítani képesek vagyunk és
szakértelmünk alapján igen melegen ajánlhatjuk a nagy-
érdemű megrendelő közönségnek figyelmébe, hogy fűtés
és tartósságra nézve nálunk a **legjobb és legol-
csóbb kályhákat** lehet kapni.

Tisztelettel

Schmidinger és Társa.

204. (5—10)

204. (5—10)

Számos elismerés!
243. (3-20)

243. (3—20)

m a g y o n o l c s ó á r b a n.

251. (2—10

ALAPITTA-
JÓZSEF főherczeg
udvari

TOTT 1858-BAN.
Ő cs. és kir. Fensége
szállítója.

Képes árjegyzékek és részletes költségvetések díjmentesen küldetnek.

Képes árjegyzékek és részletes költségvetések díjmentesen küldetnek.

 Izléses kiállításban, olcsó árban

KÖZMŰVELŐDÉS

IRODALMI ÉS MŰNYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG,

Telefon szám 6. KOLOZSVART. Telefon szám 6.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan.

18. (22-r)

Hogy üzletem nagyságát és versenyképességét kimutassam, kijelentem, hogy **Európa legnagyobb postaközlőit, a kammarg szövetek, szabó és könyvkiadó vállalkozásait** gyártásuk kezében egyesítem. Hogy ez-kről a m. é. közlésnek meggyőződések, meghívom nagy helyiségeim megtekintésére, melyekben 150 ember foglalkoztatok.

Szétküldés csak utánutalattal. — Levelezés magyar, német, cseh, lengyel, olasz és francia nyelven. **180 (9-24)**

MATUTSEK JÓZSEF
 27. év óta fennálló
 férfi-, női- és gyermek cipész-üzletét
 és raktárát áttette
 Főtér 32. szám alá,
 a volt HUTFLESH-éle üzlethelyiségbe.

Megrendelések beküldött mérték vagy lábbell minta után a legjobb anyagból és dívat szerint, lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.